

หอการค้าไทย
THE THAI CHAMBER OF COMMERCE
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
BOARD OF TRADE OF THAILAND

เศรษฐกิจหมุนเวียน...ที่

“ธุรกิจเล็ก ๆ ก็ทำได้”

บทเรียนจากบริษัทขนาดใหญ่ เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดเล็ก

สแกน QR CODE
เพื่อรับชมวิดีโอ

ชุด 2: “ร้านเล็ก-รายเล็ก” สร้างโอกาสจากขยะ
บทเรียน 2-3: “ประมงเล็ก ๆ”
อัปไซเคิลขยะแหวนพลาสติก

จากโครงการ “Nets Up” โดย บริษัท เอสซีซี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

ประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลกที่สร้างปัญหา“ขยะพลาสติกในทะเล” ส่วนหนึ่งเกิดจากกิจกรรมในทะเลซึ่งรวมถึงการทำประมง เนื่องจากที่ผ่านมา ชาวประมงมักจะทิ้งแหวนที่ชำรุดลงสู่ท้องทะเล กลายเป็นขยะที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของพืชและสัตว์น้ำ

พลังความร่วมมือจากชุมชนประมงพื้นบ้าน ภายใต้โครงการ Nets Up นำอวนประมงที่ไม่ใช้แล้วไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยกระบวนการรีไซเคิล เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกในทะเลของไทย ซึ่งผู้ประกอบการประมงรายย่อยได้รับประโยชน์โดยตรง

ความท้าทายสำหรับ ผู้ประกอบการ

“แหวนพลาสติก”เป็นเครื่องมือสำคัญของคนประมงพื้นบ้านในการประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำประเภทปลาหมึก กุ้งและปู ซึ่งมักประสบปัญหาเกิดชำรุดเสียหายเนื่องจากถูกปูหนีบหรือเกี่ยวติดสิ่งต่าง ๆ ในทะเลจนขาด ทำให้ไม่สามารถใช้งานได้ต่อไปได้ จึงต้องตัดทิ้งเป็นขยะค่อนข้างบ่อย และเมื่อถูกทิ้งลงทะเลย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นภัยคุกคามต่อสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในน้ำ เป็นความท้าทายต่อต้นทุนทางธรรมชาติ ขณะเดียวกันก็เป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพที่ต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

ตอบโจทย์ปัญหา

Nets Up เป็นกรณีตัวอย่างในการสร้างคุณค่าให้แก่แหวนพลาสติกที่ชุมชนประมงไม่ต้องการแล้วเพื่อลดภาระการจัดการขยะแหวนซึ่งสะสมเป็นปริมาณมากและช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนโดยเรียนรู้และพัฒนาจากชุมชนผู้ประกอบการประมงรายย่อยจัดทำกระบวนการรับซื้อแหวนประมงที่ชำรุดหมดสภาพไปใช้งาน ไปสร้างมูลค่าในวงจรของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยนวัตกรรมรีไซเคิลผลิตเป็นเม็ดพลาสติก Marine Materials วัสดุใหม่สำหรับภาคอุตสาหกรรมนำไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เส้นใยสิ่งทอ เสื้อ หมวก กระเป๋า ฯลฯ

“แหวนถ้าเก็บมาดีมีการดูแลที่เหมาะสม จะถูกนำกลับเข้าสู่โรงงานเปลี่ยนเป็นเม็ดพลาสติกอีกครั้ง จากนั้นนำเม็ดพลาสติกนี้ไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้มากมาย อย่างเช่นงานสิ่งทอ นำเม็ดพลาสติกไปทำเป็นเส้นด้ายเพื่อใช้ถักทอเป็นผืนผ้าสำหรับผลิตเป็นเสื้อ กระเป๋า หรือหมวก ซึ่งมีเจ้าของแบรนด์หลายรายให้ความสนใจในการช่วยกันแก้ไขปัญหาระยะทางทะเล”

คุณกฤษดา เรืองโชติวิทย์
Head of Circular Economy
บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

กรณีตัวอย่างการรับซื้อแหวนไม่ใช้แล้วจากวิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด จังหวัดระยอง มีสมาชิก 45 ครัวเรือน เรือเล็กจำนวน 28 ลำ ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน โดยมี หมึกสาย ปูม้า และกุ้งแชบ๊วย เป็นผลิตภัณฑ์หลัก

“อวนปูขาดเกิดจากโดนปูกัด หรือติดเปลือกหอย ติดหลักที่อยู่ที่อยู่ในทะเลมองไม่เห็น พอถึงขึ้นมาก็ขาด เฉลี่ยอายุการใช้งานประมาณ 1 เดือนครึ่ง จะต้องนำเนื้ออวนส่วนที่ขาดมาตัดออก เปลี่ยนใหม่ กลายเป็นต้นทุนที่สำคัญของเรา”

คุณสุพัฒน์ พร้อมเพรียง
ประธานวิสาหกิจชุมชน
ประมงเรือเล็กเก้ายอด ระยอง

“อาชีพหลักของเราคือการทำอวนปู อวนปูจะมีอายุการใช้งานไม่นาน เมื่ออวนขาดจะทำให้ปูติดน้อยจึงต้องตัดเนื้ออวนเก่าเปลี่ยนเป็นเนื้ออวนใหม่ สมัยก่อนเรายังไม่รู้คุณค่า ไม่มีคนรับซื้อก็ต้องทิ้งเป็นขยะไป หลังจากมีคนเข้ามารับซื้อก็เริ่มเห็นคุณค่าของเนื้ออวน จน SCGC เข้ามาให้ความรู้และรับซื้อ จึงมีการรวมกลุ่มเป็นธนาคารขยะ เมื่อสมาชิกรู้ว่าเนื้ออวนมีมูลค่าที่สร้างเป็นรายได้ ก็เริ่มเก็บเนื้ออวนที่ตัดและนำมาขายให้กับกลุ่ม”

คุณดวงกมล ร่มรื่น
ประธานวิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเก้ายอด ระยอง

“เนื้ออวนที่รับซื้อจากสมาชิก มี 2 เกรด หนึ่งในเกรด B เป็นแหวนที่ไม่มีตะกั่ว แต่ยังมีเชือกอวนสีขาว เศษวัสดุอื่น ๆ ติดอยู่สอง เกรด A เนื้ออวนเปล่า ไม่มีเชือกและเศษวัสดุอื่นติดมา เราะรับซื้อในราคาสูงกว่าเกรด B มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกนำมาขายด้วยการให้แต้มสะสม นำมาแลกเป็นสิ่งของ เช่น ไข่ ข้าวสาร น้ำมันหมู ปลากระป๋อง”

คุณอนุวัฒน์ จิตตระवल
ผู้ช่วยประธานวิสาหกิจและเจ้าหน้าที่ธนาคารขยะแหวน ระยอง

ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้ประกอบการ

1

สร้างความเข้าใจกับสมาชิกในชุมชนประมงรายย่อย ให้เห็นคุณค่าของอวนประมงที่ไม่ใช้แล้ว ว่าสามารถนำไปขาย เพื่อส่งไปโรงงานรีไซเคิลให้เกิดประโยชน์ใหม่ได้ แทนที่จะทิ้งเป็นขยะในทะเลซึ่งในระยะยาวจะสะท้อนกลับเป็นผลเสียต่อแหล่งทำกินของตนเอง

2

จัดตั้ง “ธนาคารขยะแหวน” ในบริเวณพื้นที่ชุมชน โดยกลุ่มประมงได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการ Nets Up และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3

จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกชาวประมง แนะนำวิธีการทำความสะอาดเนื้ออวนที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อเพิ่มมูลค่าได้มากกว่าสภาพเดิมที่ปนเปื้อนเศษวัสดุอื่น ๆ

4

ผู้ประกอบการประมงเก็บแหวนที่ชำรุดจนหมดสภาพใช้งานแล้ว นำมาทำความสะอาด เพื่อให้เป็นขยะแหวนเกรด A ที่ง่ายต่อการนำเข้ากระบวนการในโรงงานรีไซเคิล และขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

5

รวบรวมขยะแหวนที่ทำความสะอาดแล้ว ไปส่งขายให้แก่ธนาคารขยะในชุมชนเพื่อเป็นรายได้เสริมจากอาชีพประมง

6

ธนาคารขยะทำหน้าที่ตัวกลางรับซื้อและรับฝากขยะแหวนจากสมาชิก โดยใช้แอปพลิเคชัน Koom kah เมื่อรวบรวม

จนได้ปริมาณมากจึงจะส่งต่อให้โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้รับซื้อปลายทาง เพื่อนำไปเข้ากระบวนการรีไซเคิลเป็นเม็ดพลาสติก

กุญแจสู่ความสำเร็จ: แนวทางสำหรับ SME

1. **สร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกลุ่มประมงต้นทางกับโครงการ Nets Up** ที่เกิดจากความเข้าใจถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เล็งเห็นคุณค่าของวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ว่าสามารถนำไปสร้างมูลค่าให้แก่ทุกฝ่ายได้ด้วยวิถีของเศรษฐกิจหมุนเวียน
2. **อาศัยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรคความเป็นไปได้ใหม่ ๆ** ทำให้สามารถนำวัสดุที่เป็นขยะพลาสติกไร้ค่ากลับมาหมุนเวียนใช้ได้อีกและเติบโตในเชิงพาณิชย์ได้
3. **สร้างความเข้าใจแก่ผู้บริโภคให้เห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์อัปไซเคิล (Upcycle)** ซึ่งผลิตขึ้นจากอวนประมงที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อผลักดันให้เกิดอุปสงค์และอุปทานที่สอดคล้องกันในตลาด

ผลตอบแทนที่ผู้ประกอบการจะได้รับ

1. **รายได้จากเครื่องมือใช้งานที่หมดอายุและเป็นภาระด้านขยะของโลก** ด้วยการขายแหวนซึ่งเป็นเครื่องมือทำมาหากินที่ชำรุดแล้วให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องการนำไปรีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่
2. **แหล่งทรัพยากรที่ยังมีคุณภาพสูงสำหรับการทำประมง** การลดปริมาณขยะทางทะเลช่วยปกป้องชีวิตสัตว์น้ำและพืชทะเลไม่ได้รับภัยอันตราย ทำให้เกิดความยั่งยืนแก่ทรัพยากรอาหาร และเป็นแหล่งเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างยั่งยืน
3. **คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน** ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ช่วยลดปัญหาขยะและลดผลกระทบจากขยะพลาสติกที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพ

ข้อเสนอแนะธุรกิจรายเล็ก

ผู้ประกอบการประมงรายย่อยควรรวมกลุ่มกันจัดตั้ง “ธนาคารขยะแหวน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเล ซึ่งมีขยะแหวนตกค้างสะสมมาก เพื่อให้สามารถบริหารจัดการซื้อขายแหวนจากสมาชิกในชุมชนอย่างคุ้มค่า ช่วยให้มีความจำเป็นต่อเรื่องราคารับซื้อและการขายต่อสู่โรงงานเพื่อรีไซเคิลเป็นเม็ดพลาสติก รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้ดำเนินการต่อเนื่องอย่างมั่นคงได้ในระยะยาว

คุณกฤษดา เรืองโชติวิทย์
Head of Circular Economy
บริษัท เอสซีซี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)

“เรามองว่าทุกอย่างไม่ใช่ขยะ แต่คือวัสดุ ถ้ามีการปนเปื้อนก็จะไม่มีคุณค่า กลายเป็นขยะถูกทิ้ง หากชุมชนประมงเห็นความสำคัญ ดำเนินการแยกสิ่งปนเปื้อนออกไป แยกอวนประมงซึ่งเป็นไมลอนออกมาตามประเภท ก็จะมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ นี่เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการทำเศรษฐกิจหมุนเวียน”

เศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ Circular Economy “CE”

ส่งเสริมการรักษาคุณค่าของผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบ และทรัพยากรให้ยาวนานมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยการส่งกลับคืนสู่วงจรผลิตภัณฑ์ภายหลังจากสิ้นสุดการใช้งาน และการลดการสร้างขยะ
คณะกรรมการยุโรป (The European Commission)

เจ้าของและอำนวยการบริหาร โดย

หอการค้าไทย
THE THAI CHAMBER OF COMMERCE
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
BOARD OF TRADE OF THAILAND

อำนวยการผลิตและเผยแพร่ โดย

สถาบันวิทยาการเศรษฐกิจหมุนเวียน
เพื่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สนับสนุนการดำเนินงาน โดย

สนับสนุนบทเรียนเศรษฐกิจหมุนเวียน โดย

บริษัท เอสซีซี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน)